

Motion till riksdagen 2021/22:4566

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2021/22:159 Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om regleringar av de nationella gymnasieprogrammen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag på regional försöksverksamhet med olika modeller av dimensionering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår i propositionen ett flertal ändringar som gemensamt syftar till att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och att förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. Sammanfattningsvis går regeringens förslag ut på att regionala och nationella instansers bedömningar av arbetsmarknadens behov ska få större genomslag än i dag när det gäller dimensioneringen av gymnasieskolan.

Liberalerna menar att det är högst önskvärt att förbättra möjligheterna till en mer välfungerande arbetsmarknad. Det är exempelvis alltför få som söker sig till praktiska yrken, och då inte minst inom branscher med stora behov av arbetskraft. I det avseendet bedömer vi att en majoritet av partierna delar en problembild som i hög utsträckning är likalydande.

Liberalerna förhåller sig dock tveksamma till att propositionens förslag skulle vara en långsiktigt hållbar lösning på problemet. Vi tror att individer snarare väljer utbildning efter vilket arbete eller yrkesliv de siktar på än anpassar sina yrkesdrömmar efter vilken utbildning de vill gå. Detta förutsätter dock att individen har insikt i vilka yrken en viss utbildningsinriktning leder fram mot, något som understryker vikten av

välfungerande studie- och yrkesvägledning samt att utbildningarna har tydliga och transparenta benämningar så att eleven vet vad hen väljer. Vi återkommer längre fram i denna motion till frågan om utbildningarnas benämningar. Liberalerna menar således att propositionens grundläggande inriktning är utformad med en övertro på statens möjlighet att styra individens vilja och intresse.

Propositionen syftar vidare till att arbetsmarknadens behov ska tas i högre beaktande vid godkännande av en ansökan som huvudman för gymnasieskolan. För godkännande ska det först klargöras huruvida utbildningen i fråga bidrar till att möta både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Liberalerna anser inte att frågan om hur en sådan balans ska kunna upprätthållas besvaras på ett tillfredsställande sätt. Därutöver är det inte tillräckligt tydligt hur en sådan bedömning ska göras och utifrån vilka parametrar. De ramar som regeringen föreslår att Skolverket ska sätta upp för utbildningsplatser riskerar även att medföra kostnader och det saknas även tydliga besked om vem som ska bära ansvar för finansieringen i det fall det uppstår tomma platser som orsakats av de föreslagna ramarna.

Liberalerna instämmer i den analys som framförs från många håll, inte minst från arbetsgivarsidan, om att den gymnasiala utbildningen behöver dimensioneras efter andra principer än i dag. Det är dock först när en reform genomförs som det går att avgöra genomslaget i praktiken. Därför menar Liberalerna att en väg framåt vore att låta olika modeller för dimensionering av utbildningsutbudet efter arbetsmarknadens behov och efterfrågan med fördel kunna utgöra föremål för regionala försöksverksamheter. Sådana försöksverksamheter bör dock vara tidsbegränsade och utvärderas både löpande och efter avslutad försöksverksamhet.

Valet av program kan båda öppna och stänga framtida möjligheter för eleven. I dag erbjuder flera gymnasieskolor, både fristående och kommunala, olika nationella gymnasieprogram med särskilda inriktningar för stylister, influerare och dylikt. Kopplingen till framtida arbetsmöjligheter eller akademiska vägar är begränsad, och utbildningarna får benämningar och namn som skiljer sig från de nationella gymnasieprogrammen. För att minska risken att ungdomar väljer fel utbildning, exempelvis på grund av att den förmodade kopplingen till framtida arbetsmöjligheter framstår som bättre än vad den egentligen är, vill Liberalerna styra upp gymnasieskolans programutbud genom fasta benämningar för utbildningarna i enlighet med de nationella programmen samt att Skolverket får i uppdrag att fastställa utbildningarnas syfte och koppling till arbetsmarknad eller vidare studier. Det ska vara fullt möjligt att fortsatt bedriva särskilda yrkesutbildningar om det finns efterfrågan och behov.

Fredrik Malm (L)

Maria Nilsson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)